

SIMONTORNYA

**EX LIBRIS
HORVÁTH HALAS
KÁLMÁN**

'87/1

KISGRAFIKA

A KISGRAFIKA BARÁTOK KÖRE ÉRTESÍTŐJE

König Róbert linómetszete X3

A hátsó lapon Szurcsik József rézkarca C3

KISGRAFIKA

A KISGRAFIKA BARATOK KÖRE ÉRTESÍTŐJE XVI.ÉVF.1.SZÁM
SZERKESZTŐ: DR. ARATÓ ANTAL, A KIADÁSÉRT FELEL: DR. VIDA KLÁRA K.B.K.TITKÁR

TARTALOM

Béres Ferenc: Kékesi László kiállítása elé

MŰHELY

Sz. Kürti Katalin: Vadász Endre kisgrafikai alkotásjegyzéke. 2. rész

Bock Sándor: Deák János (1900–1975)

Megkérdeztük

M. Kiss József nyilatkozik munkásságáról és a kisgrafikáról
– Szászné Mara

Szentesi Flórián: A kisgrafika gondosabb gyűjtéséért

Bemutakozik Szurcsik József és Kis Péter

HÍREK, ESEMÉNYEK

KÖNYVESPOLC

Imolay Lenkey István: Dr. Semsey Andor munkásságának bibliográfiája,

Lippóczy Norbert: Pies na ekslibrisach – Kutya az ex libriseken, Luc van

den Briele: Boek en exlibris – Könyv az ex libriseken. (Ism. dr. Soós

Imre.) Sz. Kürti Katalin: Vadász Endre szegedi kapcsolatai. (Ism. Arató
Antal.)

LAPSZEMLE

Szerkeszti: Dr. Soós Imre

KÉKESI LÁSZLÓ KIÁLLÍTÁSA ELÉ[★]

Századunk egyik legkeményebb telének nehéz napjait élte át az ország és sok gondot-bajt, nehézséget zúdított ránk. „Tél-tábornok” hóval, jéggel, fürgeteggel vívta csatáját nem kis sikerrel, hiszen csaknem megbénította az ország életét. Abban reménykedtünk, hogy ennek az ádáz harcnak hamarosan vége lesz. De bármilyen kemény legyen ez a harc, az élet megy tovább; a hó alatt is támadnak olyan jelenségek, melyek derűt, bizakodást, szépet, kellemeset nyújtanak felénk. Ha nagy gondjaink között morzsányinak is tekinthető mostani kiállításunk, Kékesi László grafikusművész műveiből válogatott kis tárlatának is ez a szándéka.

Úgy illik, hogy kiállító művésznk több évtizedes alkotótevékenységéről a lexikonok rövidségével néhány mondatban közöljem a legszükségesebbeket.

Kékesi László grafikusművész Szarvason született, majd szülővárosán kívül Pécelen és Sárospatakon járt középiskolában. Diákévei alatt is a megszállottak ügybuzgalmával rajzolt, festett. Az ígéretes tehetség jutalma az volt, hogy az Iparművészeti Főiskola díszítő-festő szakán folytathatta tanulmányait, ahol jeles mesterektől sajátította el azokat az ismereteket,

VÁROSSZÉPÍTŐ EGYESÜLETEK ORSZÁGOS TALÁLKOZÓJA

Kékesi László metszete X2

melyeknek birtokában elindulhatott pályáján. A főiskolán eltöltött „inas-évek” a szépművészes mesterség elsajátítását szolgálták csupán, melyet az élet és eredményes munkálkodás tett elkötelezett hivatássá. Egy régi szólásmondás találóan és bölcsen fogalmazza meg minden alkotótevékenység alapját: „Jó szerszámmal fele munka!” Vagyis a tudatos felkészülés az alapvető ismeretek magas fokú elsajátítása nélkül nincs magas rendű művészet sem. Minél teljesebb a felkészülés, azzal arányosan távol a horizont, határ a csillagos ég. Ezt a tételt Kékesi László alkotó évtizedei fényesen igazolták. Az ábrázoló művészetek minden területén otthonos, de különösképpen a festészet és grafika jelenti számára a kiteljesedés gazdag lehetőségeit. Művészünk a műértő közönség jobbjára bélyegtervezőként ismeri. Érthető, hiszen a többszáz elkészült bélyegének hazai és nemzetközi sikereit millió és millió bélyegkép remeklése segíti, biztosítja. Jelen kiállításunk a kisgrafika fogalomköréhez tartozik. Főként ex librisek és könyvillusztrációk sorakoznak fel példás rendben: linóleummetsetek, rézmetszetek, rézkarcok, tollrajzok egyaránt. Sokirányú művészetének most csupán néhány szeptét látjuk, de elegendőt ahhoz, hogy teljes életművét érzékeljük.

Az „ex libris” latin eredetű szó, de magyar jelentésében sokféle: könyvjegy, könyvjel, könyveimből, könyvtáramból . . . és még tovább! A több évszázados múltra visszatekintő könyvjel hitelesítői, bélyegei voltak és azok ma is a tulajdonjognak és utalnak az illető személyre, intézményre,

Kékesi László metszete X2

jelzik érdeklődési területét, vagy jellemző sajátosságait, érzékelik azokat a szellemi, világnézeti tulajdonságokat, melyekkel gazdája bír. Ezek az ex librisek ma is gazdagon teremnek alkotóik keze alól. A könyv tulajdonosának jelzése mellett – mint a postai bélyegek – egy sajátos gyűjtői szenvedélynek is táplálói.

Ma, kiállító művésznk ex libriseinek válogatott darabjait láthatjuk a könyvillusztrációk társaságában.

Kékesi László ex libriseinek és könyvillusztrációinak minden darabja az adott tematika keretein belül igen fegyelmezett szerkesztésről, szerkezetéről, gondos és példamutatón magas színvonalú kivitelezésről tanúskodik. Itt minden vonalnak, a vonalakból szőtt tónusnak jelentősége van.

Kedvelt témái között szemet gyönyörködtető a női akt sok-sok változatú ábrázolása. A női test megjelenítése évezredek óta örök témája volt és marad minden művészet számára. A legősibb jelek, jelképek, a világot teremtő istenanyja, a termékenység, az örök folytonosság letéteményezéséről a nőről, a nő szerepéről a művészetek sajátos eszközeivel jutnak kifejezésre. Az emberiség mai társadalmában is a nőnek meghatározó szerepe van: ő a megtartó folytonosság, ő az emberi élet szépségeinek letéteményese, minden szép szimbóluma. A művészetekből kifogyhatatlan témakör, a női test, az akt.

Kékesi László aktjainak van egy morális erénye: elkerülik a vaskos erotikumot, de szellemesen széppé, bájossá varázsolják a legintimebb pillanatokot is. Aktjai, kisgrafikáinak mindenféle változatában varázsos hangulatot teremtenek; szépek, harmónikusak, tárgyukban kifejezőek és magukon viselik a legszebb jelzőt: emberi!

Az arcképeinek különös sajátossága a megejtő hasonlóság, az anatómiai hi-telesség mellett a megidézett lélek sugárzása.

Könyvillusztrációi közül kiemelést érdemelnek azok a képsorok, amelyekben történelmünk egy-egy pillanatát idézi, érzékelhető históriává eleveníti meg: mindez fokozza hatását.

A kedves néző számára külön élményt jelent, hogy az egyik tárlóban láthatja azokat az eszközöket, sőt a munka különböző fázisait, amivel és ahogyan a sokszorosítható grafika készül. Így megismerheti Kékesi László alkotó tevékenységének főbb mozzanatait, végigkísérheti munkáját a gondolattól megvalósulásáig.

Amikor végignéztem a tablók képsorait, önkéntelenül is megfogalmazódott bennem, hogyan is lehetne röviden meghatározni művésznk ars poétikáját. Talán így: szépet, nemeset, örökérvényűt adni az embereknek magunkról, a befogható világról, melyben élni jó, élni érdemes. Sajátos eszközeivel évtizedek óta ezt tette és teszi, erre biztat és ad jó érzésű útra-valót: Kékesi László!

Mit kívánhat ilyenkor és ennyi szépség láttán a prológust mondó: további munkájához erőt, egészséget, töretlen alkotókedvet, és itt Simontornyán a családi kötelek erejének, tisztességének maradandóságát. A szépre, jóra vágyakozó simontornyai barátok, lakosok tisztelő bizalmát, visszaváró szeretetét!

Béres Ferenc

★ Elhangzott a művész simontornyai kiállításának megnyitóján, 1987. január 15-én.

Kékesi László metszete X2

MŰHELY:**VADÁSZ ENDRE KISGRAFIKAI ALKOTÁSJEGYZÉKE
(2. rész)**

1936

103. <i>Ex libris Elek Lajos</i> (fényképész és modellje)	X2	112 x 85 mm
104. <i>Ex libris Elek Lajos</i> (laboratórium)	X2	84 x 110 mm
105. <i>MSz.</i> (leány csónakban, amelyet halak vontatnak)	X2	33 x 45 mm
106. <i>Ex libris Wim van der Kuylen</i> (halászbárka)	C3	78 x 100 mm
107. <i>Ex libris Wim van der Kuylen</i> (Merkur)	C3	80 x 90 mm
108. <i>Boek van Wim der Kuylen</i> (férfi viharban, köpeny- be kapaszkodó feleséggel, akinek lábán Merkur saru van)	C3	80 x 100 mm
109. <i>Ex libris Fritz Traber</i> (létrán álló, kaktuszt gondozó férfi)	C3	85 x 85 mm
110. <i>Ex libris Friedel Hacker</i> (köpenyben álló fiatal nő, háttérben város)	C3	85 x 75 mm
111. <i>Ex libris Nevelits Kálmán</i> (erdőben álló lovas)	C3	100 x 100 mm
112. <i>Ex libris dr. Weisz Dezső</i> (héber és magyar nyelvű könyvek)	X2	82 x 63 mm
113. <i>Ex libris Almási István</i> (pihenő cserkész)	X2	83 x 69 mm
114. <i>Ex libris Heinrich Küchel</i> (olasz táj bárkával)	C3	118 x 143 mm
115. <i>Reisinger Jenő könyve</i> (szarvasok)	X2	78 x 100 mm
116. <i>Ex libris Stark Jenő</i> (erdő favágókkal)	X2	95 x 78 mm
Sz. n.: <i>Meghívó Vadász Endre festőművésznak a Déri Múzeumban rendezendő képkiallítására</i> (azonos a 116. számúval)		
117. <i>Ex libris Kolozs Lajos</i> (fafeldolgozó üzem)	X2	76 x 94 mm
118. <i>Kolozs Lajos és felesége</i> (P és F betűs kártyát vivő galambok)	C3	94 x 82 mm
119. <i>Ex libris Schreiber Sándor</i> (fafeldolgozó üzem)	X2	84 x 72 mm
120. <i>Ex libris Jaro Beran</i> (szőz férfi)	X2	81 x 67 mm
121. <i>Ex libris Jaro Beran</i> (műterem)	C3	91 x 87 mm
122. <i>dr. Berei Soó Rezső könyve</i> (Hortobágy) Azonos a 28. sz. grafikával!	C3	130 x 180 mm
123. <i>Reisinger Jenő könyve</i> (Debreceni Nagytemplom) Azonos a 27. sz. grafikával!	C3	150 x 170 mm
124. <i>Ex libris Békés István</i> (olasz táj, két angyal „Ricordo d'Italia” feliratú szalagot tart)	C3	110 x 152 mm
125. <i>Ex libris Fritz Träber</i> (hagymakupolás templomok, orosz muzsikkal)	C3	110 x 74 mm
126. <i>Ex libris Fritz Träber</i> (volgai hajóvontatók)	C3	80 x 95 mm
127. <i>Rudolf Ernő</i> (teniszjátékos)	X2	45 x 32 mm
128. <i>Felköltöztünk Budapestre</i> (a művész Györgyivel és a budapesti címmel)	C3	82 x 108 mm

EXLIBRIS DR. BEREI SÓO REZSŐ

Op. 91.

Op. 78.

129.	<i>1936. október 1. A MEGE látogatása Vadászéknál</i> (grafikusok sora)	C3	82 x 67 mm
130.	<i>Meghívó Weis Ibolya és Stern László . . . esküvőjére</i> (galambdúc)	C3	103 x 63 mm
131.	<i>Ex libris Déry Ernőné</i> (halál a fa alatt) „HALÁLTÁNC”	C3	86 x 118 mm
132.	<i>Ex libris dr. Lustig István</i> (olasz táj, a hegyen halálfej) „HALÁLTÁNC”	C3	85 x 112 mm
133.	<i>Lili könyve</i> (nő mellett napraforgó és kaszás halál) „HALÁLTÁNC”	C3	115 x 80 mm
134.	<i>Ex musicis Weisz Imre</i> (flótázó halál) „HALÁLTÁNC”	C3	98 x 78 mm
135.	<i>Ex libris Némedy Gyula</i> (alvó halál mellett három angyal)	C3	94 x 100 mm
136.	<i>Dr. Illyés László könyve</i> (kis cirkus, a kötéltráncos halállal) „HALÁLTÁNC”	C3	108 x 96 mm
137.	<i>Ex libris dr. Berei Soó Rezső</i> (a halál, mint hegymászó) „HALÁLTÁNC”	C3	122 x 78 mm
138.	<i>Vajda Béláné könyve</i> (utcai jelenet a halállal) „HALÁLTÁNC”	C3	128 x 95 mm
139.	<i>Dr. Arady Kálmán könyve</i> (halál marionett bábukkal) „HALÁLTÁNC”	C3	90 x 75 mm
140.	<i>Ex musicis Réthy István</i> (három bohóc a porondon, függöny mögött dobos halál) „HALÁLTÁNC”	C3	88 x 82 mm
141.	<i>BUÉK — dr. Némedy Gyula</i> (két angyal, felette „Angyal- szárnyon vigyed azt tovább” szöveg)	X2	90 x 120 mm
142.	<i>H. B.</i> (monogram madár lába alatt)	X2	35 x 35 mm
143.	<i>Ex libris Wiltner Willibald</i> (olvasó férfi és szellem)	X2	78 x 94 mm
144.	<i>1937 — BUÉK — dr. Lustig Istvánék</i> (a számokban figurák, békeangyal)	C3	78 x 96 mm
145.	<i>Reisinger Jenő könyve</i> (fánál olvasó férfi)	X2	66 x 78 mm
146.	<i>Hajnalék könyve</i> (háttal álló pár)	X2	98 x 70 mm
147.	<i>Ex libris dr. Némedy Gyula</i> (vándorló halál)	C3	117 x 80 mm
148.	<i>Ex libris Österreicher Tekla</i> (akvárium és kártya)	C3	105 x 98 mm
149.	<i>A szíves megemlékezést hálásan köszöni Németh Bözsi</i> (nő ajtóban)	C3	100 x 85 mm
150.	<i>Klári könyve</i> (hal)	C3	34 x 40 mm
151.	<i>„Boldog újévet kívánnak Vadász Endréék — 1937”</i> (felirat két léggömbön: amelyet a „repülő” művész fog)	C3	110 x 70 mm
152.	A 151. sz. második levonata		
153.	<i>BUÉK 1937 dr. Arady Kálmán</i> (két angyal hármassal)	C3	94 x 82 mm
154.	<i>dr. N.</i> (borús táj kaszással)	X2	65 x 45 mm
1937			
155.	<i>Ex libris Ans en Wim van der Kuylen</i> (glóbusz, gyerekeket vezető nővel)	C3	88 x 92 mm

Op. 126.

Op. 133.

156. <i>Ex libris Wim van der Kuylen</i> (földgömbön lovaglók nyakában halál)	C3	102 x 80 mm
157. <i>Ex libris verzameling Ans en Wim von der Kuylen</i> (ex libriseket gereblyező férfi, mögötte kaktuszok)	C3	88 x 74 mm
158. <i>Ex musicis Ans en Wim van der Kuylen</i> (a felirat szönyegen, rajta álló pingvinekkel)	C3	64 x 70 mm
159. <i>Erinnerungsblatt Piets Besuch in Szeged 1937 April</i> (Kuylen autóval)	C3	95 x 145 mm
160. <i>Ex libris Toni und Fanni Hofer</i> (mézeskalács ház előtt ülő pár)	C3	68 x 80 mm
161. <i>„das ist ein altes kinderbuch von Franz Adler“</i> (AF monogram állatokkal, kisfiúval)	C3	85 x 65 mm
162. <i>Ex libris Mr. Marco Brinholz</i> (Ádám a Paradicsomban)	C3	102 x 98 mm
163. <i>Ex libris Eugéne Strens</i> (tengerpart viadukttal)	C3	117 x 76 mm
164. <i>BUÉK 1938 Vadász Endre és Györgyi</i> (házikó emeletén házaspár, alul békeangyal és halál)	C3	105 x 85 mm
165. <i>1938 – BUÉK – dr. Lustig Istvánék</i> (csónakázó pár, napkorongban 1938-as szám)	C3	96 x 93 mm
166. <i>Merry-X-Mas Charles Rosner, Budapest</i> (boldog karácsonyt kívánó férfi)	C3	95 x 76 mm
116/a <i>Exlibris familiae dr. Telbisz – „Lopták dr. Telbiszektől (Szeged)“</i> (futó, könyveket hullató betörő)	X2	100 x 100 mm
1938		
167. <i>Ex libris Gianni Mantero</i> (vízen faházikó)	C3	124 x 118 mm
168. <i>Ex libris Gianni Mantero</i> (házak felett sétáló férfi)	C3	140 x 115 mm
169. <i>Ex libris Magister Marco Birnholz</i> (körte alakú gyógyszerár)	C3	128 x 68 mm
170. <i>Een jaar in Weenen – Ans en Wim van der Kuylen</i> (Daam téren álló házaspár)	C3	150 x 100 mm
171. <i>Ex libris Gianni Mantero</i> (szökőkút, „1938 Semper sitio“ felirattal)	C3	165 x 115 mm
172. <i>Ex libris Gianni Mantero</i> (állványon dolgozó építők)	C3	145 x 120 mm
173. <i>Déry Ilona könyveiből</i> (szíveket szóró lányalak)	C3	106 x 86 mm
174. <i>Ex libris Gianni Mantero</i> (pingvinek ugródeszkán)	C3	145 x 125 mm
175. <i>Ex libris Gianni Mantero</i> (férfi, hóna alatt könyvek)	C3	155 x 125 mm
176. <i>Déry Pál sportkönyveiből</i> (kajakozó férfi)	C3	110 x 90 mm
177. <i>Az 1937. évi gyönyörű bécsi karácsony emlékére</i> (körtén álló angyal)	C3	138 x 74 mm
178. <i>Wien – Erinnerung . . . dr. Lustig István</i> (szűrben álló férfi, bécsi panoráma)	C3	142 x 88 mm
179. <i>Wir erwerten Sie-Marco Birnholz und Frau</i> (körtefejú férfi, szívet tart)	C3	78 x 46 mm

DR ILIYÉS S LAZELD

Op. 136.

Exelente versiering op

Ans en Wim van der Kuylen

Op. 157.

180.	<i>Mein Buch-Ruth Birnolz</i> (könyv, indiánok)	C3	110 x 75 mm
181.	<i>Ex libris Gianni Mantero</i> (építész a toronyban)	X2	150 x 75 mm
182.	<i>Feketére várják Vadászék</i> (asztalon hatalmas csésze, mellette apró alakok)	C3	36 x 50 mm
183.	<i>Szomorú lesz a tél, ha nem fizet senki!!</i> (művész a kályha mellett)	C3	30 x 37 mm
184.	<i>Nyári címünk . . . -tól . . . -ig Vadász Endréék</i> (házaspár turista ruhában)	C3	52 x 45 mm
185.	<i>Gianni Mantero</i> (három részes lap: fent harctéri jelenet, hadifogoly Nagymenyeren, lent szív békeangyallal)	C3	170 x 115 mm
186.	<i>Stern Lászlóék örömmel jelentik, hogy fiuk György János megszületett</i> (fészek három madárral)	C3	104 x 60 mm
187.	<i>Boldog húsvéti ünnepeket kíván Vadász Endre</i> (húsvéti kártya)	C3	95 x 75 mm
188.	<i>10 éves házassági évfordulónk emlékére. Vadász Endre és Györgyi 1938. június 3. Budapest</i> (falú fölé magasló fecskéfészek)	C3	114 x 55 mm
189.	<i>Húsz év – egy szív, egy gondolat. Déry Ernő és Ilonka. Szeged. 1938. VI. 29.</i> (szárnyasoltár)	C3	130 x 100 mm
190.	A jókívánságokat szívesen köszönik. Fricsay Ferenc. és neje (vitorláshajó angyalokkal, hangjegyekkel)	C3	122 x 107 mm
191.	<i>Stern Lili és Valentin Dénes házasságot kötöttek</i> (Velençe)	C3	110 x 78 mm
192.	<i>Van 1/VII. tot 31/VIII. zij in Italie-Ans en Wim van der Kuylen</i> (Vadászék és Kuylenék csacsifogaton Olaszországban)	C3	90 x 100 mm
193.	<i>Ricordo della nostra visita Famiglia Vadász e van der Kuylen – 1938 guigno Como-Casa Mantero</i> (csacsifogattal érkezőket virággal fogadja Mantero)	C3	90 x 110 mm
194.	<i>Vig Jutka képeskönyve</i> (kislány zsiráfnyakra mászik)	C3	103 x 65 mm
195.	<i>D. P.</i> (futballista)	P1	28 x 17 mm
195.	<i>Déry Pál, Ans, Ingun Péter, György Anne, Marie Fehér</i> szignetje		
196.	<i>D. I.</i> (nő gyümölcsöskosárral) Azonos a 206. sz.-val!	C3	28 x 17 mm
197.	<i>G. Gy.</i> (szőlőfűrt)	P1	28 x 17 mm
198.	<i>Vadász Endre</i> (a művész szignetje)	P1	23 x 15 mm
199.	<i>W. v. d. K.</i> (térképet néző, fapapucos férfi)	P1	45 x 22 mm
200.	<i>Hálás köszönet! Vadász Endre, Danke!</i> (a művész, kalappal, virággal kezében)	C3	70 x 50 mm
201.	<i>Kis türelmet, sok a dolgom. Vadász.</i> (zsák alatt görnyedő művész)	C3	55 x 32 mm
202.	<i>Régen kaptam Öntől megbízást. Nem gondol már Vadász Endrére?? Kár!!</i> (borús ég alatt sétáló művész)	C3	45 x 25 mm

203. <i>BUÉK – Vadász – 1939</i> (matróz kis csónak modelljével)	P1	52 x 50 mm
204. <i>Een Gelukkig Nieuwjaar Wenscht Ans van der Kuylen – Buseman</i> (angyal napórával, azon 1939-es évszámmal)	C3	118 x 60 mm
205. <i>BUÉK – 1939 – dr. Lustig István</i> (vető férfi)	C3	78 x 92 mm
206. <i>Hálás köszönettel Déry Ilonka</i> (nő gyümölcskosárral) azonos a 196. sz.-val!	C3	90 x 80 mm
207. <i>Peace on Earth and Goodwill to All Men</i> (békeangyal)	C3	125 x 80 mm
208. <i>Régi városok karácsonyeste</i> – Megjelent a <i>Christmascards</i> c. füzetben (4001. sz.) Egyik nyomata Vadászék nevére	C3	80 x 125 mm
209. <i>A háromkirályok lovon</i> (Egyik változata a Tamás család karácsonyi üdvözléte) A <i>Christmascards</i> 4006. sz. lapja	C3	80 x 125 mm
210. A királyok érkezése	C3	80 x 125 mm
211. Három pásztornak utat mutató angyal	C3	80 x 125 mm
212. Téalapó szánkón	C3	80 x 125 mm
213. Téalapó egy régi város kapujához érkezik	C3	125 x 80 mm
214. <i>Peace on Earth and goodwill to All Men</i> (téalapó csacsi-fogaton) Egyik lapja <i>dr. Lustig István</i> nevére	C3	80 x 125 mm
215. Háromkirályok teveháton	C3	80 x 125 mm
216. Téalapó, csizmnyomában szívekkel	C3	125 x 80 mm
217. A pásztorok érkezése	C3	80 x 125 mm
218. Téalapó gyaloghinton	C3	80 x 125 mm
219. Négy angyal tánca a karácsonyfa körül	C3	125 x 80 mm
220. <i>Peace on Earth and goodwill to all Men</i> (angyalok útja) Egyik lapja <i>dr. Lustig István</i> nevére	C3	125 x 80 mm
221. Földgömb télapóval, angyalkákkal	C3	125 x 80 mm
222. Három angyal és a szent család	C3	125 x 80 mm
223. Régi város éjjeliőrrel	X2	125 x 80 mm
224. Három angyal lebeg a csillagok között	C3	120 x 90 mm
225. Ch monogramból kiképzett istálló szent családdal és háromkirályokkal	C3	120 x 90 mm
226. Angyalok egy nagy csillagot húznak. A <i>Christmascards</i> 4004. sz. lapja	C3	120 x 90 mm
227. Özike és karácsonyfa. A <i>Christmascards</i> 4005. sz. lapja	C3	120 x 90 mm
228. Három pásztor a város felé tart. A <i>Christmascards</i> 4003. sz. lapja	C3	120 x 90 mm
229. Térkép, ajándékot vivő holland, eszkimó, magyar ruhás „angyalkákkal”. A <i>Christmascards</i> 4007. sz. lapja	C3	120 x 90 mm
230. Téalapó éjjeli őrjárata. A <i>Christmascards</i> 4008. sz. lapja	C3	120 x 90 mm
231. Szt. család napraforgó mellett. A <i>Christmascards</i> 4009. sz. lapja	C3	120 x 90 mm
232. Téalapó játékokkal. A <i>Christmascards</i> 4010. sz. lapja	C3	120 x 90 mm

232. <i>Ex libris dr. Korányi András</i> (orvos mikroszkóppal)	P1	90 x 60 mm
233. Három angyal, a háttérben város. A <i>Christmascards</i> 4002. sz. lapja	C3	120 x 90 mm
234. Téraló hajón érkezik. A <i>Christmascards</i> 4012 sz. lapja	C3	120 x 90 mm
235. Téraló puddingot oszt az angyaloknak. A <i>Christmascards</i> 4013. sz. lapja	C3	90 x 120 mm
Sz. n.: Repülő angyal	C3	60 x 90 mm
Sz. n.: Olaszország térképe, matrózok húzzák le a léghajón utazó angyalt	X2	120 x 90 mm
Sz. n.: <i>Éjjel az erdőn</i> (A karácsonyi mesesorozatból)	P1	160 x 130 mm
236. <i>W. v. d. K.</i> A 199. sz. lap levonata	C3	24 x 76 mm
237. <i>Boldog karácsonyt kíván Pietnek Bandi és Gyöngyi</i> 1938. XII. 24. Budapest (Nő holland népviseletben, kezében vasmacskával, karácsonyfával)	C3	80 x 65 mm
237/a <i>Boldog karácsonyt és újévet kíván dr. Némegy Gyula és családja</i> (parasztruhás angyal, hóna alatt könyvvel)	X2	110 x 92 mm
238. Azonos a 237. sz. lappal, csak a nőalak kezében ajándékcsomag és kulcs van	C3	82 x 90 mm
Sz. n.: <i>V. D.</i> (gólya a monogramot tartalmazó lappal)	X2	110 x 90 mm
Sz. n.: <i>Tamás Gallery Budapest</i> (angyal virággal, madárral)	X3	80 x 60 mm

(A befejező rész a következő számban.)

Összeáll. Sz. Kürti Katalin

Ernest Huber metszete X2

Deák János festőművész hagyatékából a közelmúltban több ex libris került elő. (A lapok a következő személyeknek készültek: Deákfalvi Sarolta, dr. Molnár Dezső, dr. Radnai, dr. Rajnavölgyi Tibor, dr. Zdánszky Oszkár.) Az ex libriseken az alkotójukra utaló jelzés nem található. A lapok stílusa, hangvétele arra utal, hogy azok a II. világháború előtt készültek. Feltehetően Deák János által készített egyéb ex librisek is találhatóak a különböző gyűjteményekben. A művész rövid életrajza és a bemutatott grafikák talán hozzájárulnak ezek meghatározásához.

DEÁK JÁNOS
1900–1975

Budapesten született. Édesapját korán elvesztette és ez arra készítette, hogy 15 évesen, mint házitanító vállaljon munkát és eltartsa édesanyját, négy testvérét. Sok nélkülözés közepette tanul a műegyetemen, majd a jogi egyetemen. A Képzőművészeti Főiskolán 1927-ben nyert diplomát. Benkhardt Ágoston tanítványa volt.

Élete során több oktatási intézményben tanította a szabadkézi rajtot, az

ábrázoló geometriát és a műszaki rajzot, a II. világháború befejezése után a Képzőművészeti Főiskolán az ipari rajzot. Utolsó 20 évében a Bolyai János Textilipari Technikumban tanított.

Szerény és érzékeny ember volt e szó igaz értelmében, aki bátran fellépett a II. világháború alatt az embertelenségek, az üldözöttek megkülönböztetése, megalázása ellen.

Képei – elsősorban akverellei – több hazai és olaszországi kiállításon szerepeltek. Festményeiből a Bolyai Textilipari Technikumban két ízben rendeztek kiállítást. Munkái örömet, nyugalmat és derűt sugároznak, a magyar táj, – különösen Buda és a Duna – szeretete tükröződik bennük.

Európa ismert tájain tett útjairól számos vázlattal tért haza, majd ezeket akvarellek formájában dolgozta fel. Képein a tájra vagy városra jellemző utca, sarok, egy kapualj, egy sikátor, a hegyek, a tenger, a mostari híd vagy a Szajna partján egy antikvárius jelenik meg.

Deák János szeretett kísérletezni is: modern felfogásban festett őszi erdője szinte lángol a hervadás vörös fényeiben. Készített rézdomborítású képeket, ex libriseket, ikonokat. Egy önarcképe, az alföldi kucsmás magyar, azt állítja elénk, aki ő volt: az igaz embert, akinek képei, színei, látásmódja szeretetről és kiegyensúlyozott belső békéről, harmóniáról vallanak. A Bolygó hollandi című képe is a hazai kikötőben révbé jutott hajó megnyugvásáról szól, ahol a hajóst mindenki szeretettel várja.

Bock Sándor
a Bolyai Textilipari Technikum
ny. igazgatója

IN MEMORIAM MICHELANGELO BUONARROTI

*06.03.1475. 148.02.1504.

O OMBRA DEL MORIR
PER CUI SE FERMA
OGNE MISERIA A L'ANIMA
AL COR NREACA
ULTIMO DELL'AIUTTI
ET BUON RIMEDIO !
1528 J. G. W. F.

PICTURA LINEARE GASTHEISE

EXLIBRIS DE ARTE
DR. HERMANN WIESE

MEG K É R D E Z T Ű K

M. Kiss József nyilatkozik munkásságáról és a kisgrafikáról

Marcali Kiss József grafikusművészt csak az új KBK tagok kedvéért mutatom be: mintegy 23 esztendeje olyan művész tagtársunk, akiből sugárzik az emberszeretet és a szerénység. Pedig M. Kiss József 16 egyéni és számos kollektív tárlat sikeres szereplője volt, s több pályázat díjazottja is. Fodor András így írt róla: „Őszintesége több a megdöbbentő tények leltárbavételénél. A magaemésztő lélek sugárzása, az amorf esetlegességet elvető, kompozícióba kivetített erőfeszítés személyes hitele szinte zenei sugárzást kölcsönöz a képeknek.” A művész 50. születésnapjához – az elmúlt év nyarán – egy Keszthelyen megrendezett rangos kiállításon gratulálhattunk, de egy komolyabb beszélgetésre csak most nyílt alkalmunk.

– *Hogyan állítaná föl a saját 50 esztendejének a mérlegét?*

– Megnyilatkozni csak őszintén, s nem hazug-bölcsen érdemes. Az 50 évből mintegy 30 esztendeje foglalkozom grafikával. Ez az időszak nagy hullámvölgyekkel és kis hullámhegyekkel zajlott. Tehát voltak periódikusan kellemes fölfutások, amelyeket gyakran visszazuhanások követtek. Szeremcsémre az akarat és a hit mindig újabb hullámok keltésére tettek képessé. A keszthelyi kiállításra készülődve bizony „fölpörgetett” az összegezés kényszere. Ambicionált a lehetőség, hogy még kiadjam, ami bennem van. Ez számomra *csúcs* volt, mert 26 év terméséből is úgy válogathattam, hogy szembesültem önmagammal. Életmű szempontjából szerintem nincs csúcs, hiszen ismerem az örök elégedetlenséget, a problémákat és a még válaszolásra váró kérdéseket. Szerintem eddig csak e kérdések töredékeire válaszoltam. Nekem igazi születésnap ajándék az volt, hogy a keszthelyi kiállítást 33 000-nél többen tekintették meg, s a vendégkönyvi bejegyzések szerint ezt számosan a bemutatott képekkel együttgondolkodva, tündődvé tették meg.

– *Azt hiszem nem véletlen, hogy a kiállítását éppen Keszthelyen rendezték. Tudtommal az Ön nevéhez fűződik az első Keszthelyi Kisgrafikai Biennálé megteremtése is?*

– Igen, mindez még 1971-ben történt Poór Ferenc gyűjtő segítségével. Akkor készítettem az első balatoni hajózás metszet-sorozatot. A Balatoni Múzeum akkori vezetősége is támogató volt, mert az volt a vágyuk, hogy ösztönözzék a Balaton témájú kisgrafikák létrejöttét. Erre pályázati lehetőséget is teremtettünk, a fő fórum pedig a kiállítás volt. Erre 2 évente kerülhetett sor. Mindemellett egyéb kisgrafikákat is tartalmazó rendezett, feldolgozott gyűjtemény létrehozása is cél volt. A kiállítások katalógusait

nem csupán szerkesztettem, de a kivitelezést és a nyomdai munkát is szívesen vállaltam.

– *Honnan ered önnél a víz, s főként a Balaton nagy szeretete?*

– Nagyszülői ágon kerültem rendszeresen Balaton közelbe. Szinte az eszméléssel együtt szívtam magamba a víz szeretetét, azután az úszás, evezés, később a vitorlázás örömét. Az utóbbi olyan jó számomra, mint a szerelem. Megszabadulok a földhözkööttségtől, s a vízen szabadon medítálok. Így sok olyan ötlethez jutok, amelyeket később megvalósíthatok.

– *Hogyan határozná meg a kisgrafika (ex libris) műfaját; a mérete vagy a tartalma szerint?*

– A kisgrafika alkalmazott grafika, tehát személyhez kötött. Ezért szerintem nem a méret, hanem a tartalom a meghatározó.

– *Mit gondol arról, hogy miért vállalkozik olyan kevés grafikus rendszeresen kisgrafika készítésére? Önnél mi a helyzet?*

– Alapproblémának tartom, hogy eddig nem sikerült meghatározni a kisgrafikák értékét. Nincs fóruma az érték meghatározásnak, mint pl. a bélyegeknél. Nincs árfolyam, nincs katalógus. Ezt nem csupán a gyűjtők stb. számára lenne fontos, hanem a művész számára is, mert indexet kaphatna arról, hogy hol tart. Az én álláspontom tehát az, hogy az ex libris elkészítése nem hoz olyan értéket, amely visszaköszönne az elkészítésével eltöltött órákra. Ennyi energiával értékrendet képviselő nagygrafikákat készíthetnek, amely inkább kiállítható és több a hatása. A kisgrafika gyakran úgy elvész, mint a bűvópatak, de a nagygrafika föltör.

– *Mi a véleménye a gyűjtésről és a cseréről?*

– A gyűjtés rugója lehet a művészet szeretete vagy a spekuláció, bár az utóbbi nem jellemző. A cserét tartom a legfontosabb csuklóízületnek, mert talán ott méretik meg a legjobban a kisgrafika eszmei-anyagi értéke.

– *Ön szerint a kisgrafikagyűjtés vezet-e nagygrafika-gyűjtéshez?*

– Ha serdülőkorban kezdődik a kisgrafikagyűjtés, valószínűleg elvezethet a nagygrafika gyűjtéséhez is.

– *A mai nehezebb gazdasági helyzetben luxusnak tartja-e a kisgrafikagyűjtést?*

– Amíg a dohány- és italboltok megélnék a forgalmukból, addig nem. –

– *Ha gyűjtő lenne, mit tenne az értéktelen ex librisekkel?*

– Az értéktelenség kvalitás tekintetében értendő. A bűzát és az ocsut ketté kell választani. Én udvariasan megköszönném a kapott csereanyagot, s az értéke szerint a papírkosárba vagy a gyűjteményembe tenném.

– *Hány százalékát ragasztaná könyvbe?*

– Az ex libris alapfunkciója, hogy a könyvet őrizze. Ezért az anyagi helyzetemtől, illetve a könyveimnek és az ex libriseimnek a számától függően határoznám meg, hogy hány százalék kerüljön könyvbe.

**IN MEMORIAM
EGY JÓZSEF**

M. Kiss József metszete

**EXLIBRIS
GALAMBOS
FERENC**

M

EXLIBRIS

VERTES MIKLÓS

– *Jónak tartja-e a KBK tagok között bel- és külföldön szövődő kapcsolatokat, barátságokat és találkozókat?*

– Számomra a kisgrafika készítésének legnagyobb haszna és páratlan értéke a jó emberi kapcsolatok, barátságok kialakulásában honorálódott. Ez az *é r t é k* fölmérhetetlen, és én úgy érzem, hogy ezért is érdemes volt kisgrafikával foglalkoznom. A találkozót pedig nélkülözhetetlen fórumnak tartom, az említett ismeretségek és barátkozások szempontjából is.

– *Ön szerint sok művésztől legyen lapunk, vagy csak néhánytól, aki biztosan nívósat alkot?*

– Olyan művészt nem ismerek, aki biztosan nívósat alkot. Mindenesetre nem művészneveket, hanem jó kisgrafikákat gyűjtenék.

– *Kezdő, fiatal művészek szárnypróbálgatásainak az esetében mi a teendő?*

– A kezdő művészeknek is csak a jó lapjait gyűjteném, a gyengéket nem. Egyébként szerintem nem az életkor dönt, hanem a minőség.

– *Odaadja-e a dúcot?*

– A megrendelésre készített ex libris dúcát a gyűjtőnek adom.

– *A nemzetközi mezőnyben hogyan ítéli meg a magyar kisgrafikát?*

– Nem állunk rossz helyen, de különösebb önteltségre nincs okunk.

– *Tervei a következő 50 évre?*

– Szeretném jó testi-lelki egészségben megélni! Szerintem az ember élete két vágányon fut: Az egyik az önmagunk közérzete, a másikon pedig mindaz, amit másoknak okozni és adni tudunk. Én szeretném a munkásságomat olyan termőre fordítani, hogy mindannak a kérdésnek legalább a felére gondolati, képi választ tudjak adni, amelyre érdemes lesz az utókornak emlékezni!

Szászné Mara

M. Kiss József metszete

Petr. Novotny rézkarca C3

A KISGRAFIKA GONDOSABB GYŰJTÉSÉÉRT

Szép, hasznos és szórakoztatva tanító időtöltés, tevékenység a kisgrafika – ex libris, alkalmi grafika – gyűjtése, korhatár nélkül fiataloknak, idősebbeknek egyaránt. Fontos azonban az összegyűjtött lapoknak megfelelő módon történő rendezése.

Ez többféle módon történhet. Legáltalánosabb a művészenként vagy bizonyos témánként történő csoportosításuk. Mit sem ér az a gyűjtemény, amely áttekinthetetlen és nincs valamely módon rendezve. A helyes rendezés megvalósításának feltétele, hogy az egyes lapokról ne hiányozzanak azok az ismérvek, amelyek szükségesek a fentiekben ismertetett rendezéshez. Ilyenek: az alkotó neve, lakhelye, az alkotás éve, a lap technikája (nemzetközi jelzéssel). Kívánatos, hogy a kisgrafika készítése során a művész a grafikán (a dúcon) feltüntesse a kézjegyét az alkotás(opus)-számmal együtt. A kisgrafikai lapok értékének megóvása érdekében nagyon fontos a sokszorosított lapoknak a leszámozása, amely a lap bal alsó részén grafit ceruzával történik. Erre, annak jelölésére tehát, hogy a kisgrafika hány példányban készült, s ebből egy-egy lap a hányadik (pl. 25/100), a nyomtatás után a művészt kell megkérnünk. Ennek hiányában nem tudhatja a gyűjtő, hogy egy bizonyos dúcra vagy klisére hány nyomat készült. – Márpedig egyfajta lapból a gyűjtők számától függően csak néhány százat szokás nyomtatni. Ugyanis az ex libris, alkalmi grafika nem gyufacimke vagy más egyéb nyomtatvány, amelyekből sokszázakat készítenek.

E sorok írója több évtizedes (csaknem 50 éves) tapasztalat alapján nyomtatékosan hangsúlyozni kívánja, hogy milyen fontos és elengedhetetlen a kisgrafikai lapokat alkotó művészek megismerése a gyűjtemény gondos és helyes rendezése érdekében. Egyébként a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapja még 1978. május 1-én a képgrafika kapcsán általában a fentieket is szabályozta. Azonban ezt igen sokan nem, vagy csak részben tartották be, s ez hátrányosan befolyásolta és befolyásolja a régi és új gyűjtők anyagának helyes rendezését.

Hiszem és remélem, hogy ez a néhány gondolatom megértésre talál majd a gyűjtők, valamint a művészek körében egyaránt.

Ami pedig a lapok elhelyezését illeti, egyéni: elhelyezhetjük azokat könyv alakú dobozokban (23 x 17 cm nagyságú) cellkartonokra, barna ragasztószalaggal egy helyen felerősítve, művészenként opusszámok emelkedő sorrendjében, vagy más módon. Lényeg, hogy élvezhető legyen a szemlélő számára.

Szentesi Flórián
a KBK egyik alapító tagja

ÚJ TAGJAINK FIGYELMÉBE

Munkatársunk nemrég telefonon beszélt a magyar kisgrafika egyik „Nagy Öregével”, aki 78 évesen jó egészségnek örvend és gyűjtőtevékenységét ma is folytatja. A neves gyűjtő elmondta, hogy a közelmúltban csereanyagot küldött Körünk mindazon tagjainak, akiknek neve és címe a KISGRAFIKA utolsó hat évfolyamában az „Új tagok” rovatban szerepelt. Küldeményével a cseréhez kívánt kedvet csinálni új tagjaink körében, ezért érdeklődéssel várta a válaszokat. A „folytatás” lehangoló volt! Küldeményét alig 2-3 gyűjtő viszonzta, a többség a küldeményt válaszra sem méltatta.

•Ex utopiis• Hermann Wiese•

Helmut Arndt metszete X2

Lapunkban sokszor olvashattuk már azt az alapvető etikai szabályt, hogy a gyűjtőnek a címére érkezett küldeményre 2 héten belül válaszolnia kell. Ez történhet megfelelő csereanyag küldésével, de a kapott anyag vissza- küldésével is. Ez utóbbi eljárás abban az esetben alkalmazható, ha a csere- anyag nem nyerte el a címzett tetszését. A gyűjtés erkölcsi követelményei- ről legutóbb lapunk 1984/1–2. számában írt dr. Semsey Andor a „Gondo- latok a gyűjtésről” címmel. Kérjük a Gyűjtőtársakat, olvassák el és szív- leljék meg az abban foglaltakat! És még egy tanács: Szíveskedjenek a fiók mélyén elfekvő csereküldeményekre válaszolni!

***

König Róbert metszete X2

Bemutakozik Szurcsik József és Kis Péter

1958. március 3-án születtem Budapesten.

A szegedi Tömörkény István Művészeti Szakközépiskolában érettségiztem 1977-ben.

A Képzőművészeti Főiskolát 1981 és 1985 között végeztem el, és 1985-ben sokszorosító grafika szakon szereztem diplomát.

Jelenleg a Képzőművészeti Főiskola 6. éves művészképzős hallgatója vagyok.

1985 óta vagyok a Művészeti Alap és a Fialat Művészek Stúdiója tagja, rendszeresen részt veszek hazai és külföldi kiállításokon.

Budapest, 1987. március 10.

Szurcsik József

Szurcsik József rézkarca C3

Szurcsik József rézkarca C3

Szurcsik József rézkarca C3

1957-ben születtem Fehérvárcsurgón. Jelenleg a Magyar Képzőművészeti Főiskola negyedéves hallgatója vagyok, Győrben élek a családommal.

Kis Péter
9028 Győr
Kakashegy 33

Kis Péter rézkarca C3

SZERVEZETI ÉLET

A KBK 1987. évi országos találkozóját a Balatoni Kisgrafikai Biennálé idején Tihanyban tartja júniusban. A találkozó résztvevőit a Művésztelepen helyezük el. A találkozó alkalmával kerül sor a vezetőségválasztó taggyűlésre. A választás a megelőzőhöz hasonlóan kerül lebonyolításra. A találkozó pontos idejét, a teljes programot és a részvételi díjat a jelentkezési felhívás tartalmazza, melyet április hó első napjaiban kézbesítünk tagjainknak. A jelentkezési határidő május 15.

+ + +

A KBK pécsi csoportja 1987. augusztus 15-én (szombaton) a pécsi Ságvári Művelődési Központban tartja 25. éves jubileumi ünnepségeit. A rendezvény egynapos, de az előtte vagy utána lévő éjszakára szállást tudnak biztosítani. Az ünnepséget küldöttértekezlet formájában rendezik, kiállítással, cserével. Ebédet szervezett formában biztosítanak. A részletes program a jelentkezési felhívással lesz elküldve. Jelentkezési határidő július 15.

+ + +

Varga Antal metszete X3

A debreceni Déry Múzeum Gáborjáni Szabó Kálmán emlékkiállítást rendez szeptember-október hónapban, amelyre várják a KBK tagjait. A kiállítás idejét következő számunkban közöljük.

A KBK 1987. évi munkatervében Fery Antal és König Róbert mappájának a megjelentetése szerepel, az egyik illetmény-mappa lesz.

A FÉSZEK-ben két kiállítást tervezünk, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár fiókjaiban pedig kiállítás-sorozatot. Résztveszünk a pécsi jubileumi találkozón, és a Gáborjáni Szabó Kálmán kiállítás megtekintését is megszervezzük. A FÉSZEK-ben házigazdák gondoskodnak a klubnapok eseményeiről, míg a cserelapokat a gyűjtők biztosítják.

A pécsi csoporttól kapott munkaterv szerint, a jubileumi találkozón kívül bemutatják egymásnak újévi lapjaikat, megtekintik közösen a Martyn-múzeumot, és megrendezik a szokássá vált évfáras Mikulás-estet.

JUBILÁLÓ TAGJAINK

85 éves:

VARSÁNYI PÁL

75 éves:

**EBERGÉNYI TIBOR,
LAJOS FERENC**

65 éves:

**OLTVAI FERENCNÉ,
ALMA PETZ,
VERTEL JÓZSEF**

60 éves:

**KOPASZ ISTVANNÉ DR.,
TAVASZY NOÉMI**

Kékesi László metszete X2

A Kisgrafika Barátok Körének egész tagsága nevében köszöntjük tagtársainkat, kívánunk minden jót és további eredményes munkát körünk érdekében.

A KBK vezetősége

ÚJ TAGOK

dr. Bodor Zoltán	Szeged	Lomnici u. 5.	6723
Csuriné Szüts Méda	Szeged	Alsókikötő sor 7/E	6726
Hajnóczi Gábor	Budapest	Lidérc u. 6.	1121
Kis Gábor	Budapest	Tinódi u. 1.	1047
Kundermann Jenő	Ajka	Dobó K. u. 17.	8400
Mihalics Tibor György	Budapest	Batthyány u. 38.	1161
Ónódy Miklósné	Budapest	Fenyő u. 6.	1016
Szentmiklóssy Judit	Budapest	Szalag u. 6.	1011
dr. Szij Rezső	Budapest	Rajk L. u. 9.	1136
Tóth József Farkas	Budapest	Erdélyi u. 10.	1086
Várady Terézia	Wien	Hackenbergs gasse 29/10	A-1190
Virág Ágota	Budapest	Irinyi J. 7-9/564.	1111

GYASZHÍR

A közelmúltban elhunyt GÁCSI MIHÁLY és NAGY ZOLTÁN grafikusművész. Egyéb tevékenységük mellett mindketten szívesen fordultak a kisgrafika kifejezési lehetőségei felé. Fájdalommal búcsúzunk tőlük – munkásságuk ismertetésére a Kisgrafika következő számaiban kerül sor.

HELYESBÍTÉS

Lapunk 1986. évi 2. számának 41. lapján két illusztrációt közöltünk Deák Ferenc rézkarcai címmel. Az egyik – az Erdélyi gyöngyszemek–Kőműves Kelemen balladája feliratú – valóban Deák Ferenc fametszete, a másik Cseh Gusztáv alkotása.

*Ex-libris
Scuola Internazionale
di Grafica - Venezia*

Franco Corradini ex librise

HÍREK, ESEMÉNYEK

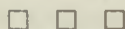
„Ex Libris Lago Maggiore” címmel nemzetközi pályázatot írt ki Luino városa (Olaszország) 1986 tavaszán. A kiállításra 13 országból 78 művész 136 ex librist küldött be. A lapok Luinoban, a Palazzo Verbanianban voltak láthatók 1986. szeptemberében. A 6 tagú bíráló bizottság elnöke Tranquillo Marangoni volt. Az 1. díjat Z. Dolatowskinak, a 2. díjat Cristiano Beccalettonak, a 3. díjat Franco Rognininak ítélték. Elismerésben részesítették F. Kuhlman (francia), Lev Scherstjanoi (szovjet), Antoniette Viganone (olasz), Alfonsas Cepauskas (szovjet-litván), Matoi Yanagida (japán) munkáit.

A pályázatra magyarok is beneveztek, ha kis számban is. Minderről a kiadott katalógus tájékoztat, amely minden pályázó rövid életrajza és címe mellett egy lapjának reprodukcióját is tartalmazza, a színeseket színesben. A hazai pályázók Baranyai Ferenc, Nagy László Lázár, Ürmös Péter, továbbá Tóth Rózsa és Tóth István Tibor. Részt vett még a kiállításon Andruskó Károly Jugoszláviából és Torró Vilmos Romániából.

Palásthy Lajos

A budapesti Lengyel Kultúra kiállítóhelyiségében február 4-én nagy érdeklődéssel kísért, igen tartalmas kiállítás nyílt meg TARNÓW – BEM APÓ VÁROSA címmel. A tárlaton nagyméretű grafikai lapok, olajfestmények, fényképek mutatták be a város patinás műemlékeit, hangulatos tereit, utcáit. Bár kisgrafika nem szerepelt a kiállításon, az eseményről örömmel adunk hírt, mivel ebben a városban lakik a kisgrafikák világhírű gyűjtője, *Lippóczy Norbert* agrármérnök, aki szőlős-boros exlibris-gyűjteményének ajándékozásával korábban a budapesti Mezőgazdasági Múzeumot gazdagította. Így Tarnów nevének hallatára kedves lengyel-magyar barátunk, *Lippóczy Norbert* neve idéződik fel sok régi kisgrafikagyűjtő emlékezetében. Így talán nem lesz teljesíthetetlen az a kívánság, hogy a Lengyel Kultúra sok emlékezetes kiállításnak helyet adó falai között egyszer az ő kisgrafikai gyűjteményének darabjait is láthassuk, azokat a kisgrafikákat, melyek immár évtizedek óta szolgálják a lengyel-magyar barátságot.

A Zalai Hírlap 1987. január 17-i számában a Keszthelyen élő SÓLYOM SÁNDOR grafikáiról írt cikket Balázs Mária Éva. A budapesti lakosból keszthelyivé lett jogász másfél évtizede szabadidejében foglalkozik kis-grafikával. Alkotásai részt vettek a zene témájában kiírt franciaországi pályázaton is. Most készülő munkáit és már ismert, korábbi lapjait a közeljövőben önálló kiállításon láthatja majd a közönség. A cikkhez kapcsolódó illusztráció Tóthpál István budapesti gyűjtő ex librise, mely szerepelt az említett franciaországi kiállításon is.

Az olaszországi Comoban nemzetközi exlibris-pályázatot hirdettek, melynek témája: a textilművészet. A művek beküldési határideje 1987. március 20-a volt. A pályázaton bármely ország művésze részt vehet, kizárólag C és X technikájú lapokkal. Mivel ez a számunk előreláthatólag a fenti határidő után jelenik meg, a pályázati feltételek közlését mellőzzük. Ezt annál is inkább megtehetjük, mert a rendezők a pályázati feltételeket több itthoni művésznek megküldték, magyar fordítását pedig művészeti vezetőnk a KBK művésztagjaihoz eljuttatta.

Az NSZK-beli KRONACH város könyvtárának vezetője, a neves exlibriszszakember, HERBERT SCHWARZ, arról értesített bennünket, hogy 1988-ban újabb exlibris-kiállítást rendeznek. Kiállításuk címe: A topográfia az ex librisen. Ez alkalommal olyan könyvjegyeket mutatnak majd be, amelyek

városképeket,
példaként tekinthető építészeti alkotásokat,
tájképeket

ábrázolnak. A könyvtár vezetője levélben kért fel számos művészt és gyűjtőt, hogy a fenti témákhoz kapcsolódó lapjaik másodpéldányaiból 1-1 darabot küldjenek el a kiállítás céljára. Viszonzásul csereanyagot küldenek és kinyomtatás után megküldik a kiállítás katalógusát. A lapok beküldésének határideje: 1987. június 30. A könyvtár címe: KREIS UND AUTOBIBLIOTHEK, D – 8640 Kronach, Am Schulzentrum 1.

Körünk tagjának, Rác József grafikusművésznek ez év február 5-én nyílt meg a kiállítása a Duna galériában. A tárlatot B. Révész László rendező nyitotta meg.

TON DE BROUWER

**NUENEN • 1986
DOCUMENTATIE-CENTRUM**

Fery Antal fametszete X2

**PEDAGÓGIATÖRTÉNETI
GYŰJTEMÉNY TAPOLCA**

Sólyom Sándor metszete X3

KÖNIG RÓBERT grafikusművész kamarakiállítását 1987. január 20-tól február 20-ig láthatták az Építők Műszaki Klubjának látogatói. Budapest belvárosának e népszerű művelődési házában nem először voltak kiállítva kisgrafikák. A legemlékezetesebb ilyen esemény a „Budapest a kisgrafikában” című kiállításuk volt, melyet a főváros centenáriuma alkalmából dr. Semsey Andor rendezett gyűjteményének lapjaiból.

Művészeti vezetőnk mostani kamarakiállításán egyre gyarapodó ex libriseiből mutatott be nagyobb válogatást. Néhány nagyméretű grafikai lap is helyet kapott a vitrinben. Ezek angliai utazásának élményeiről szólnak, a skóciai „Orange Walk” nevű, színpompás népi felvonulás jeleneteit örökítik meg.

+ + +

Január 12-én „In memoriam Semsey Andor” címmel nyílt ex libris és alkalmi grafikai kiállítás a Hajdúhadháztéglási Földi János Nagyközségi könyvtárban. A kiállításon 120 lapot mutattak be a Semsey Andor nevére készült ex librisekből és alkalmi grafikákból, illetve szeretett gyűjteményének: a virágos ex libriseknek darabjaiból. A kiállításhoz bevezető szavakat Nagy Lajos könyvtárigazgató mondott, tárlatvezetést dr. Lenkey István tartott.

□ □ □

FERY ANTAL alkotásjegyzékében az 1791. sorszámot viseli az a nemrég elkészült fametszetű kisgrafika, mely a neves holland szakember, TON DE BROUWER nevét viseli. A lap művészettörténeti érdekessége, hogy Van Gogh egy korai olajképe szolgált modellként az alkotónak. A festmény a délhollandiai Nuenen városka ma is meglévő református templomát ábrázolja. Ebben a templomban lelkészkedett 1885-ig Van Gogh édesapja, akinek sírját a templom kertjében ma is kegyelettel őrzik. A lap tulajdonosa, TON DE BROUWER, a magyar nép lelkes barátja, a Nuenenben működő Van Gogh Dokumentációs Központ vezetője.

○ ○ ○

A IX. Balatoni Kisgrafikai Biennálét a Veszprém Megyei Múzeumi Igazgatóság – egyéb társadalmi szervekkel és szervezetekkel együtt – 1987. június 19. és szeptember 30. között rendezi meg a Tihanyi Múzeumban. A pályázat meghirdetői összesen 87 000 Ft-ot ajánlottak fel a legjobb művek díjazására. A pályázat keretein belül a Magyar Eszperantó Szövetség kezdeményezésére, külön pályázatot hirdettek „A kommunikáció a kis-

grafikákon” címmel. Az elmúlt biennálékon tapasztaltuk, hogy a pályázatra benyújtott művek között és a kiállításon egyaránt egyre kevesebb alkalmi kisgrafika, ex libris szerepelt. A KBK ezért ajánlott fel 10 000 Ft értékű díjat – a lap tematikájára való tekintet nélkül – a legjobb ex libris jutalmazására.

□ □ □

Cseh Gusztáv halálának évfordulóján a „Jeles házak” című rézkarcsorozatának a bemutatásával emlékeztek Veszprémben a tehetséges grafikusművészre. A 60 képből álló sorozatot bemutató kiállítást dr. Boros Edit nyitotta meg. A kiállítás katalógusa a veszprémi Kisgrafikai füzetek 19. számaként jelent meg.

= = =

Jánváry Zoltán és Pásztor Csaba grafikai kiállítását február 10-én König Róbert grafikusművész nyitotta meg a GANZ-MÁVAG Művelődési Központban. A tehetséges főiskolai hallgatók kisgrafikáit lapunk már korábban bemutatta. Jánváry Zoltán igényesen míves rézmetszetei és Pásztor Csaba linómetszetei egyaránt igazolják, hogy nemcsak sajátos kifejezési eszközeiket, hanem művészetük önálló, szuverén világát is sikerül megteremteniük. Ami leginkább közös bennük, az az érzelemgazdagságot és szellemességet egyaránt hordozó következetes gondolatiság.

**Kisgrafika
Barátok
Köre**

KÖNYVESPOLC

Dr. SEMSEY ANDOR MUNKÁSSÁGÁNAK BIBLIOGRÁFIÁJA. Szerkesztette és a bevezetőt írta: Imolay Lenkey István. Hajdúhadház, 1986, 36 lap. (A hajdúhadházi „Földi János” Nagyközségi Könyvtár grafikai füzetek 5.)

Meghatottan vettem kézbe a hajdúhadházi könyvtár újabb kiadványát. A szép formájú könyvecskét kellemes, sárgás színű papírra, barna festékkel nyomtatták. Címlapján szöveg nincs, csupán a jól ismert S. A. monogram jelzi, hogy a kötet a nemrég elhunyt nagy magyar gyűjtőről, Semsey Andorról szól. Belelapozva megtudjuk, hogy az ő munkásságának bibliográfiáját állította ebben össze Imolay Lenkey István és ugyancsak ő végezte el a mintegy 80 lapot kitevő grafikus alkotásjegyzékének összeállítását is.

A legszívesebben minden kezdő gyűjtő számára „kötelező olvasmányként” írnám elő a kötet bevezetését, melyben dr. Lenkey vázolja Semsey Andor tanulságos pályafutását, gyűjteménye kialakulását, sokirányú szakírói munkásságát. Semsey Andor 1959-ben, a KBK megalakulásakor kezdett a kisgrafika gyűjtésével behatóbban foglalkozni és szinte hihetetlen, hogy az élettől számára még megadatott szűk három évtized alatt a megélhetésért végzett munkán kívül milyen sok cikkre, tanulmányra, hány kiállítás megrendezésére futotta energiájából. A könyv bibliográfiai részében 285 nyomtatásban megjelent írásának adatait találjuk. Legtöbbjük a kisgrafika művészeiről szól, akikhez őt szoros barátság fűzte. Közel 40 művésztől mintegy 70 cikket írt s ezek egy része külföldi szaklapokban jelent meg. Semsey Andor nevéhez fűződik sok kisebb alkotásjegyzék mellett a magyar kisgrafika négy klasszikusának alkotásjegyzéke is: Bordás Ferenc, Kaveczky Zoltán, Stettner Béla és Varga Nándor Lajos igen tekintélyes munkásságát az ő szorgos kutató, rendszerező munkája tette napjainkra a gyűjtők számára hozzáférhetővé.

A bibliográfia adatai szerint Semsey tizenkét tanulmányt írt a legnevesebb magyar és külföldi gyűjtőkről. Egy másik fejezet szerint közel húsz cikke foglalkozik a kisgrafikagyűjtés gyakorlatával, annak erkölcsi kérdéseivel. Talán nem túlzás az a megállapítás, hogy a gyűjtés illemkódexét a nagy elődök után ő fogalmazta meg újra írásaiban. Szenvedélyesen kutatta a régi magyar ex libris történetét. Az ebben a tárgyban megjelent írásai külön csoportot alkotnak a bibliográfiában. Kiemelkedik közülük a magyar címeres ex librisekről szóló cikk, melyet francia nyelven írt a francia exlibris-egyesület folyóiratába.

Semsey doktor 1964 óta szinte valamennyi nemzetközi exlibris-kongresszuson részt vett és hat éven át volt tisztségviselője a FISAE-nak, az exlibris-egyesületek nemzetközi szövetségének. Így természetes, hogy szakirodalmi munkásságában tekintélyes mennyiséget tesznek ki a kongresszusokról, találkozókról szóló beszámolók, az ekkor megjelent mappák, kiadványok ismertetése. A bibliográfia egy-egy fejezetben sorolja fel ezeket az írásokat, gazdag forrásanyagot nyújtva ezzel a témák kutatóinak.

A következő fejezetben találjuk a kiállítási katalógusokhoz írt bevezetők felsorolását, majd újabb csoportban arról a 24 kiállítási katalógusról olvashatunk, melyeket ő állított össze. Ezzel a munkával rendszerint a kiállítás megrendezése is együttjárt. Mindezt

könnyen megtehetette, hiszen – ahogy a könyv előszava megírja – jogi végzettsége mellett művészettörténetből is abszolutóriumot szerzett. Négy oldal terjedelmű a bibliográfia 15. fejezete, mely a kisgrafika tárgykörébe vágó könyvek, mappák, katalógusok és folyóiratok ismertetését tartalmazzó írásait foglalja össze.

A befejező részben Semsey fa- és linóleummetszeteinek alkotásjegyzékét találjuk. Ebben 32 ex libris és levélzáró, 32 alkalmi grafika és 18 szabad grafikai lap adatait olvashatjuk. E sorok írója számára ezek az adatok jelentették a legnagyobb meglepetést. Ugyanis grafikáiról Semsey Andor sohasem beszélt, azokat nem terjesztette. (Figyelemre méltó, hogy mindez olyan időben történt, amikor a dilettánsok gyenge lapjai szinte elárasztották a gyűjtőket.)

A Lenkey István által példás kutatómunkával összeállított bibliográfia az utóbbi évek legnagyobb kisgrafikai eseménye. Meglepetés még azok számára is, akik Semsey Andor barátai, közvetlen munkatársai voltak, s akik hétről-hétre tanúi lehettek hallatlan szorgalmának, szerteágazó szakmai tudásának és kitűnő művész ízlésének. Így összegyűjtve az írások nagy száma, szerzőjük sokoldalúságára utaló gazdagsága elkápráztató! Lenkey István „ércnél maradandóbb” emléket állított munkálkodásával Semsey Andornak s a kiadvány némileg pótolja azt a hiányt, melyet az ex libris nagy tudósának eltávozása jelent. Ezért csak egyetérteni lehet Nagy Lajos könyvtárigazgató köszönő szavaival, melyekkel a mű előszavában dr. Lenkey ez irányú munkásságát méltatja. A „Földi János” könyvtár kiadványa gazdagabbá tette az exlibris-irodalmat.

Az ízléses, kitűnően tipografizált kiadványt – amelynek tervező-szerkesztője szintén Lenkey István – Semsey Andor nevére készült nyolc kisgrafika díszíti.

Készült a Mozgáskorlátozottak PIREMON Kisvállalata nyomdaüzemében, 300 példányban. (Hogy hol működik ez a magyar fül számára nem éppen kellemes nevű üzem, azzal a nyomda, sajnós, adós maradt.)

EX LIBRIS

Dr. Soós Imre

KÉKESIL

Kékesi László metszete X2

PIES NA EKSLIBRISACH. (A kutya az ex libriseken.) Kiállítási katalógus. Összeállította és az előszót írta: Lippóczy Norbert. Tarnow, 1986. 28 lap + XII lap illusztráció.

A Lengyelországból érkezett kiadvány nem mindennapi tárlatról ad hírt. Ez volt az olyan első kiállítás, melyen kizárólag a KUTYA témájára készült ex librisek szerepeltek. A művelődéstörténeti szempontból is érdekes eseményt Lippóczy Norbert neve fémjelzi, aki a katalógus előszavában így emlékezik meg az előzményekről:

„Előttem fekszik a neves magyar grafikusművész Drahos István érdekes kisgrafikája, mely az ismert magyar közmondást illusztrálja: „Egyszer volt Budán kutyavásár.” Magyarország az a közmondás azt jelenti, hogy általában csak egyszer van az embernek rendkívüli szerencséje. Ilyen rendkívüli szerencsém van nekem most, amikor alkalmam nyílik egykori hűséges kutyáimról megemlékezni, melyekkel közel 70 évvel ezelőtt sikerült a vidékünkön elszaporodó rókákat megzabolázni.”

A neves gyűjtő a továbbiakban elmondja, hogy az eset az első világháborút követő években Magyarországon történt, amikor annyira elszaporodtak a rókák, hogy már valamennyi háziszárnyas és mezei vad létét veszélyeztették. Az ebek eredményes szereplése kedvet adott neki és szomszédainak ahhoz, hogy a következő békés esztendőekben fajkutyákat tenyészessenek. Ezek az okos állatok a „szolgálatban” bátran, fegyelmetlenül viselkedtek, a magánéletben pedig sok örömet nyújtottak gazdáiknak.

Ezek a kedves emlékek idéződtek fel újra az exlibris-gyűjtőben, amikor évek múltán ismét kutyákkal kezdett foglalkozni, ez alkalommal azonban már a kisgrafikákon láthatókkal. Ugyanis évtizedes gyűjtőtevékenysége alatt számos olyan lappal találkozott, melyen a kutya barát megrendelő ex librisen kedves állatát örököttette meg. Elmondja még az előszóban, hogy a kutya-motívum nagyon régen szerepel címereken, majd ezt követően könyvjegyeken. Napjainkban pedig az ex librisek a kutya fajták olyan gazdag tárházát tartalmazzák, hogy azokból akár egy fajtagyűjteményt is össze lehetne állítani. Az irodalmi esszének is beillő, hangulatos előszó végén a szerző még arra hívja fel az olvasó figyelmét, hogy a kiállítás és annak katalógusa mintegy 700 könyvjegyet tartalmaz. Ezek négy földrészről, 28 országból származnak. A kutya témájú ex libriseknek ez a kiállítása az első volt nemcsak Lengyelországban, hanem az egész világon is.

A katalógus országok, azon belül az alkotók betűrendjében közli a grafikák címét vagy szövegét, méretét és készítési idejét, technikáját. Mivel ebben a részben közel 400 művész alkotásainak felsorolása szerepel, mint cseppben a tenger, a katalógus az egész világ kisgrafikai művészetébe is bepillantást ad.

Örömmel állapíthatjuk meg, hogy Magyarország a maga 50 művészeivel és 105 kiállított lapjával – a bemutatott kisgrafikák számát tekintve – az elsők között szerepel. Cseh-szlovákia, Szovjetunió és Lengyelország társaságában. Egyben azt is büszkeséggel nyugtázhatjuk, hogy a kiállításon résztvevő művészek között a legtöbb, szám szerint 26 alkotással magyar művész, FERY ANTAL szerepel. A katalógust mintegy 20 szövegközti illusztráció élénkíti; mindemellett önálló mellékletben további 40 kiállított mű reprodukcióját láthatjuk. A tematikus gyűjtemények gyenge oldalát, a művészileg kevésbé értékes lapok szerepeltetését a szerkesztő sikeresen elkerülte, a katalógusban kizárólag jó színvonalú grafika képe szerepel. Az ízléses kiállítás kiadvány a krakkói Nemzeti Nyomda munkáját dicséri.

Végezetül szívből gratulálunk a kiállításához. Egyben megköszönjük LIPPÓCZY NORBERT-nek, hogy a szőlős-boros lapok után most a kisgrafika egy másik témakörét ismét a korábbiakban tapasztalt tudósi pontossággal, jó ízléssel tárta fel a gyűjtők, az érdeklődők, az utókor számára.

Dr. Soós Imre

Stettner Béla linómetszete X3

Fery Antal fametszete X2

Kopasz Márta linómetszete X3

BOEK EN EXLIBRIS. (A könyv az ex librisen) Összeállította: Luc Van den Briele. Ceuterick, 1986, 92 lap.

Lapunk 1985/2. számában a pályázati feltételek közlésével hírt adtunk arról, hogy a belgiumi Leuven városban működő **Ceuterick** könyvkiadó exlibris-kiállításra készül „A könyv az ex librisen” címmel. A pályamunkák beküldési határideje 1986. május elseje volt. Azóta lezajlott a pályázat, a beérkezett munkákat zsűrizték, a díjakat kiadták, s az anyagot novemberben bemutatták az antwerpeni könyvvásáron. 1987. februárjának első napjaiban megérkezett Budapestre a címben jelzett kiadvány, mely már a „nyomdai átfutás” gyorsasága miatt is figyelemreméltó. A kiadó teljesítményének értékét növelik azok a tapasztalatok, melyeket a kötet átlapozása során szerez az olvasó. Vegyük sorra most ezeket.

Már az album mérete is rendkívüli, hiszen 30 x 24 cm-es méretével eltér a megszokott katalógus-formától. A kemény borítólap 92 nyomtatott oldalt fog össze, melyből 52 oldalt (!) tesznek ki az illusztrációk. Összesen 253 kép – köztük 56 színes – található ebben a remek kiadványban.

A kötet három nyelven megjelent bevezetőjében **Christian F. Verbeke** elmondja, hogy a Ceuterick vállalat mostani, első pályázata idején az ex libris éppen 500 éves. Ennek igazolására ismerteti az első könyvjegyek keletkezésének időpontjára vonatkozó legújabb kutatói véleményeket, melyek az 1470 körüli évekre teszik az első német könyvjegyek megalkotását. Így a pályázat nem véletlenül esett össze az évfordulóval.

A bevezető után a kötet gondozója, **Luc Van den Briele** 12 oldalas tanulmányát közli a zsűri által elfogadott és itt reprodukált könyvjegyekről. A Graphia szerkesztője, aki nemzetközi hírű szakembere az ikonográfiának és az ex libris technikai kérdéseinek, az illusztrációk sorrendjét követve ismerteti a műveket. Írását követi a kötet ékessége, az említett 52 oldalnyi illusztráció, melyek az alkotások igen magas művészi színvonaláról tanúskodnak s melyek nyomdatechnikai szempontból is kifogástalanok.

A képek csoportosítása meglehetősen szokatlan, mert az nem alkotók vagy technikák szerint történt, hanem az azonos témájú lapok kerültek egymás mellé. Elsőként azokat az ex libriseket reprodukálták, melyek magát a könyvet ábrázolják: egyedül vagy többmagával, esetleg könyvespolcon, asztalon. A következő lapokon már megjelenik a környezet is: egy szál virág, olvasólámpa vagy bagoly képében. Végül maga az olvasó is feltűnik a képmezőben. Nagyszámú, mintegy 90 lapból álló csoportot tesznek ki azok az ex librisek, melyeken a nyitott könyvet kezében tartó olvasót örökítette meg a művész.

A továbbiakban a szedést, könyvnyomtatást ábrázoló jeleneteket láthatjuk, itt szerepelnek a Gutenberg-portrés lapok is. (Ebben a csoportban találjuk König Róbert fartszetét is, mely „A nyomda ördöge” címet viseli.) Végül eltűnik a könyv a lapokról. A sorrendben utolsó ilyen ex libriseken egy-egy híres könyv valamelyik jelenetét metszette a nyomólapra a művész. (Ebben a csoportban látható Nagy László Lázár metszete, melyen Werfel regényének alakjai szerepelnek s csupán a margón olvasható cím utal magára a könyvre.) Az ismertetett csoportosítást csak helyeselni lehet, mert a néző, a könyv olvasója a témák feldolgozásának változatossága révén egyidőben nyer bepillantást különböző művészek alkotói világába.

A belga kiadvány a művészek névsorával zárul. Itt közlik az alkotók születési évét, postacímét, valamint a kiadványban látható metszeteinek a sorszámát. Kár, hogy a lapok technikáját nem közli a katalógus. Kevésbé látszik szükségesnek viszont a méretek közlése, hiszen valamennyi illusztráció az eredeti alkotás terjedelmében készült.

Magyarországról hét művész nevét találjuk a kiadványban. Közülük 3-3 alkotással szerepel Józsa János és László Anna. Két lapot közöltek Nagy László Lázártól, egy alkotás képviseli König Róbert munkásságát. Az ugyancsak 1-1 alkotással szereplő Farkas László, Rozmann Ágnes és Szurcsik József neve egyelőre ismeretlen a kisgrafikabarátok számára. Mivel mindhárman igen jó színvonalú alkotással szerepeltek Belgiumban, joggal kívánhatjuk, hogy nevükkel, alkotásaikkal mielőbb itthon is találkozzunk.

A fenti felsorolással még nem merültek ki a magyar nevek a katalógusban, mert Románia R-betűjével jelezve még hat magyar művész szerepelt sikeresen a pályázaton. Az USA-ból Petry Béla, az NSZK-ból Sós Zsigmond neve jelzi, mennyi tehetséges alkotó él még e kis haza határain kívül is.

A katalógusban csillaggal jelezték azoknak az alkotásoknak sorszámát, melyeket a belga szakemberekből álló zsüri díjazásra méltónak talált. A kitüntetett díjban 3 csehszlovák, 2 belga, 1 francia és 1 szovjet művész részesült. Alkotásaik zöme rézkarc, rézmetset technikával készült.

A Ceuterick cég könyves exlibris-pályázata ezt az alcímet viselte: „A könyv mint inspirációs forrás napjaink exlibris-művészetében”. Pályázatával és az azt megörökítő színvonalú kiadványával igen jó szolgálatot tett nemcsak az ex libris ügyének, hanem a könyvkultúrának is. Így joggal kívánhatjuk, hogy úttörőként indult, de sikeresen végződött kezdeményezésüket hasonlóak kövessék.

Dr. Soós Imre

* * *

A kiadvány ára 650 belga frank, beszerezhető a következő címen:

Ceuterick n.v.
Brusselsestraat 153,
B-3000 Leuven.

SZ. KÜRTI KATALIN: Vadász Endre szegedi kapcsolatai. Szeged, 1986. 21 lap. (Különlenyomat a Móra Ferenc Múzeum évkönyve 1984/85–1. évi kötetéből.)

Rövid – alig két évtizedes – de maradandó életművet hagyott hátra az 1944-ben tragikus körülmények között elhunyt Vadász Endre. Emlékét, művészetét az 1970-es évektől néhány jelentős kiállítás idézte fel. Ezek – s a Vadász Endréről készült tv-film – egyik kezdeményezője, szervezője, a kiállítási katalógusok szerkesztője Sz. Kürti Katalin művészettörténész volt. A Vadász Endre-i életmű elkötelezett kutatója, értelmezője természetesen nagy figyelmet szentel a művésznek az életműtől elválaszthatatlan kisgrafikai munkásságára is. Ezt nemcsak a Déri Múzeum 1978. évi évkönyvében megjelent „Vadász Endre kisgrafikái” című tanulmánya, a Vadász Endrének általa összeállított – a lapunkban jelenleg folytatásokban közölt – első teljes alkotásjegyzéke, hanem ez a legújabb publikációja is tükrözi.

Dolgozatának első részében Sz. Kürti Katalin a művész életútjának legfontosabb eseményeit veszi számba: a szegedi gyermekkort, a főiskolai éveket, házasságát, a Debrecenben, majd Budapesten töltött esztendőket. Ismerteti hazai és külföldi kiállításait, díjait. Alkotói korszakainak áttekintése után tér át Vadász Endre szegedi kapcsolataira, amelyeket elsősorban a szegedi barátok és gyűjtők részére készített ex librisek és alkalmi kisgrafikák bemutatásával kíséri nyomon. Ezek a gyűjtők a következők voltak: dr. Lustig István, Déry Ernőné, Kolozs Lajos és dr. Némedy Gyula. Részükre – mint azt a tanulmányt követő alkotásjegyzékből megállapíthatjuk – 1924-től 1942-ig több mint 70 kisgrafikát készített Vadász Endre. E majd két évtizednyi termés áttekintése során Sz. Kürti Katalin nemcsak az egyes lapok részletes elemzésére, bemutatására vállalkozik, hanem nyomon kíséri mindazokat a motívumokat, amelyeken a művész érzékenyen reagált a világban bekövetkező változásokra: „Mintha Radnóti-sorokat idézne újévi köszöntő kártyáin . . . Lusztig 1941-es újévi üdvözlétén fehér galambra lecsapó fekete sas utal hallatlan finomsággal, de nagy erővel az igazságtalanságokra, a jót fenyegető gonoszra” – olvashatjuk. Hasonló módon elemzi a szerző a Szegedi Grafikabarátok gondozásában 1936-ban megjelent „Haláltánc” című sorozat egyes lapjait s az ezekkel szoros összefüggésben lévő cirkuszos témájú kisgrafikáit.

Sz. Kürti Katalin tanulmánya természetesen nemcsak a kisgrafikagyűjtők kisszámú taborának az érdeklődésére tarthat számot. Éppen ezért úgy véljük, hogy Vadász Endre kisgrafikai is nagyobb publicitást érdemelnének. Önálló kiadványban (mappában) való megjelentetésük még közvetlenebbül szolgálná a modern magyar grafikusművészet egyik jelentős alakjának megismertetését.

Arató Antal

LAPSZEMLE

EXLIBRISCIRKULÁRET – 1986 4. szám

Rembrandt híres festménye, a „Tulp doktor anatómiai leckéje” több grafikusművészt meghihletett. A kép nyomán készült ex librisekről OLLE LUNDQVIST ír, képből is bemutatva egy-egy portugál, dán, belga és amerikai művész alkotását. – A címeres ex librisek iránt érdeklődő olvasó ebben a számban is több ilyen könyvjegy képét és elemzését találja. A lap terjedelme immár 16 oldalra növekedett és két eredeti, színes grafika teszi még vonzóbbá a svéd gyűjtők lapját.

L'EX LIBRIS FRANCAIS – 48. évf. 161. szám

Az 1924-ben született belga művész, JACQUES RASDOLSKY „civil” foglalkozásában egy elektronikai laboratórium igazgatója volt. Néhány év óta nyugdíjas. Első kisgrafikáit 50 éves korában metszette, kisgrafikáinak száma meghaladja a kétszázat. A róla szóló rövid cikk után teljes alkotásjegyzékét közlik.

MARGINALIEN – 1986. 1. szám

HERMANN SIMON cikkében egy németországi zsidó ex libris történetét vázolja. A könyvjegyvet századunk 30-as éveiben egy poroszországi vallási közösség vándorkönyvtárában használták. A tragikus történelmi események következtében az ex libris ma már csak egyetlen példányban létezik. – A külföldön manapság divatos művészeti ág, a „mail art” neve magyarul postaművészetet jelent. Erről hangzott el nemrég vetített képes előadás a Pirckheimer Társaság összejövetelén. A képzőművészek által rajzolt képes levelezőlapoktól, bélyegektől kezdve minden beletartozik ebben a művészeti ágba, melynek célja a címzett meghökkentése a művészet eszközeivel.

MARGINALIEN – 1986. 2. szám

LOTHAR SOMMER cikke a Pirckheimer Társaság 30 éves jubileuma alkalmából szám-baveszi eddigi tevékenységüket. Az évforduló tiszteletére Berlinben rendezett kiállításon a szép könyvek mellett az ex libris is helyet kapott. Egyik vitrinjünkben az NDK két neves gyűjtője, dr. AXEL LEIER és dr. ALBERT SCHOLZ tevékenységének dokumentumait mutatták be. Egy másikban OSWIN VOLKAMER, 1930-ban született és Lipcseben élő grafikus 28 ex librisét állították ki. Könyvszemléjünkben megemlítik a Hadháztégláson kiadott „Irók, költők, irodalmi illusztrációk az exlibrisen” c. kiadványt is, melyet Lenkey István állított össze.

MITTEILUNGEN DER D.E.G. — 1986. 3. szám

Az utrechti kongresszusról szóló beszámolóok után MÜLLER ÁRPÁD alkotásjegyzékét közli a lap. A jegyzék az 1986. januári állapot szerint készült és 47 rézmetszetű ex librist tartalmaz. Kiállítási beszámolójukban is találkozunk a fiatal magyar művész nevével és fényképével. Ugyanis 1986. augusztusában Gütersloh városban munkáiból kiállítás nyílt.

A lap egyik cikke ismét szóba hozza a nürnbergi Dürer-házban megrendezett „Dürer az exlibrisen” kiállítást, a kiállított anyag igényességére utalva. (Előző lapszemlénkben említettük, hogy a pályázat 2. díját Vén Zoltán nyerte el.) A kiállított kisgrafikák 60%-a rézkarc és rézmetszet volt, 12%-a linómetszet, 11%-a litográfia és csupán 10% a fametszet. — KLAUS RÖDEL az erotikus ex librisekről közelmúltban megjelent és 265 képpel illusztrált könyvet ismerteti, dicsérvén a szerző, G. BLUM nagy szakértelmét, alapos kutatómunkáját. A szerkesztőség a cikket követően vitát nyitott az említett ex librisekről s nyomban közli egy olvasó, BRUNÓ MÜLLER orvos levelét, aki megírja, hogy a könyvet több okból nem tartja kívánatosnak. Ugyanis már korábban is megjelentek hasonló kiadványok, melyekben több szó volt a szexről, mint az ex librisről s ezek ma a nyugati szex-boltokban kínált olcsó árucikkek.

HANS F. KRUSE 25 éve tagja az NSZK exlibris-egyesületének és 10 éve látja el a MITTEILUNGEN szerkesztését. Ebből az alkalomból köszönti őt G. BECKER; szavai-
val a jól szerkesztett lap minden olvasója csak egyetérteni tud.

MITTEILUNGEN DER Ö.E.G. — 1986. 3. szám

A bécsi Művészház kettős kiállítással ünnepelte meg HANS RANZONI professzor 90. születésnapját. Az egyik kiállításon a mester rajzait mutatták be, másik tárlat pedig rézmetszeteit tartalmazta. — Az utrechti kongresszusról szóló beszámolójukat a résztvevők részére készült kiadványok ismertetése követi. Ez a legrészletesebb az exlibris-lapokban eddig megjelent közlemények között. — Hírovatukban Müller Árpád Gütersloh-ban megrendezett kiállításáról is olvashatunk. A lap megemlíti, hogy a művész a Bécsben élő Piller Attilával együtt bemutatót tartott a rézmetszet készítési módjáról. Az eseményt a Neue Westfalische Zeitung egyszaldalas cikkben ismertette.

OBVESTILA — 86. szám.

A szlovén exlibris-újság legújabb számának magyar vonatkozása van. A címlapon közlik F. Rasmus német grafikus ex librisét, melyet 1972-ben a helsingőri kongresszus emlékére készített Rákóczy Ferenc magyar kisgrafikagyűjtő számára.

ZPRÁVY SSPE – 1986. 1. szám

A csehszlovák exlibris-újság kiállítási beszámolójában a Pécsen rendezett grafikai kiállítást ismerteti. A Kovács József által rendezett kiállításon 152 ex libris szerepelt a legkiválóbb cseh és szlovák alkotóművészek munkáiból.

ZPRÁVY SSPE – 1986. 2–3. szám

Méltató cikk kíséretében közli a lap OTA JANACEK cseh grafikus 36 kisgrafikát felsoroló alkotásjegyzékét. A cikk címe is figyelemreméltó: „Az emberek csodálják (de nem ismerik) Ota Janacek ex libriseit.” Egy másik cikküket az NSZK-beli A. HAUSWEILER írta. Ennek címe: „A cseh művészek a legjobbak”. Ennek a számnak mellékleteként adták ki ANNA GRMELOVA alkotásjegyzékének II. részét. Az első részt 1973-ban közölték. Ez utóbbi az azóta 1985-ig készült alkotásait tartalmazza, a 174-től a 296. sorszámgig.

ZPRÁVY SSPE – 1986. 4. szám

BEDRICH HOUSA prágai születésű grafikus 1986-ban töltötte be 60. életévét. Ez alkalomból közlik kisgrafikai alkotásjegyzékét, mely 22 ex librisből és 32 újévi lapból áll.

- Az ex librisről 1945 és 1985 között német nyelven megjelent könyveket és egyéb kiadványokat ismertetik a lap 31–35. oldalán. A felsorolás 52 fontos forrásmunkát tartalmaz. Hasznos segítség ez az ex libris történetével behatóan foglalkozó gyűjtőknek.
- Az év utolsó számában érdekes kezdeményezést láthatunk: Az exlibris-egyesület vezetősége jegyzékben sorolja fel, hogy a tagok közül 1987-ben kinek, mikor lesz a születésnapja. A legidősebb tagok születésnapját évenként felsorolják, a 88 évesekkel kezdve. Őket követik a 87, 86 s így tovább évenként a 80 évesekig. Ettől lefelé öt évenként: 75, 70, 65, 60 éves korok betöltésekor emlékeznek meg tagjaikról. Legvégül az 1987-ben 50 éves gyűjtők neve olvasható. Nem kis adminisztrációval járó, megkapó figyelmesség. A névsorban hölgyek is szerepelnek s ez a vállalkozás legmerészebb oldala.
- Az 1986. év lapszemléjéhez tartozik az a hír is, hogy 1986-ban megjelent a csehszlovák egyesület tagjainak új cserelistája, mely könyvtárunkban megtalálható.

Dr. Soós Imre

RÉSUMÉ

En janvier 1987, dans le chateau-musée de Simontornya, fut organisée l'exposition retrospective de l'artiste graphique hongrois LÁSZLÓ KÉKESI, dont le nom est bien connu par les philatélistes. Il a créé plusieurs cent timbres-poste hongrois et étrangers. Son exposition mentionnée a présenté ses petites gravures et illustrations. C'est le célèbre chanteur des airs populaires hongrois FERENC BÉRES qui a inauguré l'exposition. Nous publions son discours d'ouverture. (P. 2-5.)

Dans le numéro présent figure la deuxième partie de la liste des créations d'ENDRE VADÁSZ (1901-1944) composée par Mme KATALIN KÜRTI, collaboratrice du Musée Déri de Debrecen. (P.6-14.)

L'artiste graphique JÁNOS DEÁK (1900-1975) est né à Budapest et il a obtenu son diplôme à l'École Supérieure des Beaux-Arts à Budapest. Dans les 20 années dernières il était professeur de l'école des techniciens du textile à Budapest. Avant la deuxième guerre mondiale il a créé quelques ex libris sans signature. Le but de l'article de SÁNDOR BOCK est à attirer l'attention des collectionneurs à ses telles créations moins connues. (P. 15-16.)

Mme MARA SZÁSZ a interviewé l'artiste graphique JÓZSEF M. KISS à l'occasion de son 50ème anniversaire. Il est né à Keszthely et il s'occupe de la gravure depuis une trentaine d'années. Son exposition retrospective fut organisée dans sa ville natale. Sur les questions de notre collaboratrice il a développé son opinion sur plusieurs questions de la vie d'ex libris. (P. 17-21.)

FLÓRIÁN SZENTESSY, membre fondateur de la KBK, donne conseils aux nouveaux collectionneurs à l'arrangement des petites gravures (P. 23.)

JÓZSEF SZURCSIK et PÉTER KISS, jeunes artistes hongrois se présentent. (P. 26-28.) Après les nouvelles de l'organisation nous publions la liste des nouveaux membres (P. 31.)

On lit les nouvelles de la vie d'ex libris sur les pages de 32 à 37. Dans notre rubrique „Casier de Bibliothèque” dr. IMRE SOÓS fait connaître trois publications importantes (P. 38-43.) et ANTAL ARATÓ écrit sur l'essai de Mme KÜRTI concernat l'activité d'ENDRE VADÁSZ. (P. 44.)

La revue de la presse étrangère d'IMRE SOÓS fut publiée sur les pages de 45 à 47.

Dans notre revue de la presse nous faisons connaître toutes les revues de l'ex libris qui sont arrivées sur l'adresse de notre secrétaire: Mme KLÁRA VIDA,
Budapest, Frankel Leó u. 12.
H-1027

BR. HARRUCKERN JÁNOS GYÖRGY

Kékesi László metszete X2

A címlapon Kékesi László metszetei X2

